

***З.Б. Живко, **Х.З. Босак, ***М.О. Живко**

*Львівський державний університет внутрішніх справ;

**Залізничний РВ ГУМВСУ у Львівській області;

***ЗНДЕКЦ при ГУМВСУ у Львівській області

ВЕНЧУРНИЙ КАПІТАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

© Живко З.Б., Босак Х.З., Живко М.О., 2011

Вивчення ринку інтелектуальної власності в Україні дає можливість стверджувати, що поряд із збільшенням номінальної кількості, якість розробок, продовжує знижуватися. Диспропорційні відхилення від середніх світових показників свідчать про неналежний рівень розвитку науки і техніки в Україні, недостатній рівень залучення інвестицій та венчурного капіталу. Кооперація інвесторів в Україні, яка здатна створити спільний інноваційний венчурний фонд, від імені якого здійснюються капіталовкладення мало досліджена та не розвинена.

Вагомий внесок у розвиток економіки та управління НТП зробили вчені-економісти Д.М.Черваньов, Л.К. Безчасний, Ю. М. Бажал, Г.І. Калитич, Б.А. Малицький, В.П. Соловійов, С.В. Валдайцев, С.Ю. Глазьєв, П.Н. Завлін, Н.М. Фонштейн, Д.І. Кокурін, А.М. Поручник, Н.П. Гончарова, А.А. Пересада, В.М. Геєць. Серед зарубіжних дослідників теоретичних та прикладних аспектів економіки та управління НТП слід відзначити роботи: Й.Шумпетера, Б. Санто, Б. Твісса, Р. Хафмаєра, Б. Лундвалла, С. Фрімана, Г. Менша.

Аналіз світового та вітчизняного досвіду показує, що далеко не всі інноваційні ідеї втілюються в життя, а тим більше далеко не всі досягають завершення інвестиційним процесом [1-4,7]. В практиці існує багато різних форм фінансування інноваційних проєктів. Найпростіша з них зводиться до безпосереднього перерахування коштів інвестором виконавцю інноваційного проєкту. Більш складні передбачають низку додаткових заходів щодо зниження ризику та розподілу можливих збитків між інвесторами.

Однак, хоча й допускається прямий зв'язок між інвесторами та виконавцями, в розвинених країнах інвестори ідуть на кооперацію, утворюючи спільний інноваційний венчурний (ризиковий) фонд, від імені якого здійснюються капіталовкладення.

Починаючи ще з 70-80 років, у розвинутих країнах виникли нові тенденції розвитку інноваційної діяльності. З'явився новий різновид фінансового капіталу який почав працювати в сфері венчурного бізнесу. У всіх розвинутих країнах, поряд зі здійсненням державної науково-технічної політики, була законодавчо створена державна система економічного стимулювання та підтримки венчурного бізнесу.

Венчурні фірми - гнучкі та ефективні підприємства, що створені з метою апробації доробків та доведення до промислової реалізації ризиків інновацій. Вони є тимчасовими структурами, що створюються для розв'язання конкретної проблеми. Найбільше розповсюдження отримали у наукоємких галузях економіки, де вони спеціалізуються на проведенні наукових досліджень та інжинірингових розробок.

Інжинірингова фірма здійснює оцінювання ймовірної важливості та вигоди, комерційної кон'юнктури і технічного прогнозування інноваційних ідей, виконує доробки і доводить нововведення до промислової реалізації, надає послуги та консультації в процесі впровадження нових розробок [5].

Венчурне фінансування здійснюється в двох основних формах - шляхом придбання акцій нових фірм або за допомогою надання кредитів різного виду, однозначно з правом конверсії в акції.

Венчурний капітал - являє собою джерело довгострокових інвестицій у сфері з підвищеним ступенем ризику, у новостворений бізнес, що розширюється чи перетерплює різкі зміни. Він надається на декілька років без гарантії або забезпечення.

Вихід на перший план венчурних фірм порівняно з науковими центрами великих фірм був зумовлений їх більшою гнучкістю, меншими витратами, меншим фінансовим ризиком при отриманні негативного результату, а також можливістю підключення великих фірм до інноваційної діяльності за успішного завершення наукових досліджень і настанні стадії промислового освоєння нових розробок.

Найважливішим методом зниження ризиків є їх страхування (система економічних відносин, що включає створення страхового фонду і його використання для подолання і відшкодування різного виду втрат, збитків, викликаних несприятливими подіями (страховими випадками) шляхом виплати страхового відшкодування і страхових сум). З усіх форм передачі ризику страхування найбільш повно відповідає ідеальним умовам, пропонуваним до трансферу ризику, тому що ресурси для покриття втрат інноваційної фірми виходять з страхових організацій швидше, ніж з будь-якого іншого джерела. Однак, даний метод мінімізації ризику має ряд обмежень: високий розмір страхового внеску, відсутність деяких ризиків зі страхування.

Значну роль для зниження інноваційного ризику грає захист комерційної таємниці на підприємстві, тому що в деяких випадках технічна і комерційна інформація про розроблювальний на фірмі інноваційний проект може «підштовхнути» конкурентів до паралельних розробок.

Аналіз приватизаційного процесу в Україні через призму основних принципів приватизації дозволив зробити висновок про його негативний вплив на розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності та сформувані найбільш доцільні напрями подальшого розвитку приватизаційних факторів, серед яких у роботі виділено: 1) удосконалення інноваційних механізмів функціонування приватної власності; 2) поглиблення приватизаційних процесів; 3) стимулювання залучення іноземного капіталу.

Формування політики в підтримку змін має бути спрямоване на забезпечення підтримки з боку ініціаторів інноваційних процесів, провідних керівників підприємства, неформальних лідерів, залучення їх у процес формування сприятливого інноваційного клімату.

Проведений аналіз фінансування інноваційної діяльності підприємств промислового сектору показав, що близько 80% усіх залучених коштів складають власні кошти, враховуючи збиткову діяльність більшості підприємств, яких украї недостатньо. Переважання внутрішніх джерел пояснюється обмеженням бюджетних ресурсів, нерозвиненістю фондового ринку, інноваційних фондів, венчурних компаній, обмеженими іноземними інвестиціями, дорогими кредитами. Збільшення фінансових можливостей для здійснення інноваційної діяльності у промисловості можна досягти шляхом активних дій щодо використання залучених і комбінованих джерел інвестування.

Узагальнення світового досвіду у сфері інноваційної діяльності виявляє першочергові завдання для української економіки: створення сприятливих умов для капіталовкладень в інноваційну сферу; підвищення інноваційного потенціалу регіонів шляхом активізації наявних ресурсів; збільшення обсягів використання технологічних трансфертів; розвиток венчурних механізмів освоєння нововведень.

Дослідження даної тематики не носить системного характеру і потребує усестороннього вивчення та впровадження у реальне життя.

1. Мелавидов В. *Первые инвестиционные фонды* / В.Мелавидов. – М., 2003. 2. Сербина І.М. *Фінансове забезпечення інноваційної діяльності: теоретичні і практичні аспекти* / І.М.Сербина // *Інвестиції: практика та досвід*, 2009. - №7. – С. 23-27. 3. Лапко О.О. *Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційного розвитку економіки* / О.О.Лапко // *Економіка і прогнозування*, 2007. - №3. – С.25-29. 4. Шингур М.В. *Проблеми активізації інноваційної діяльності промислових підприємств України* / В.В.Шингур // *Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць*, 2003. – Вип.2 – С.320-326. 5. Шингур М.В. *Віртуальні форми організації інноваційного бізнесу* / В.В.Шингур // *Вісник 6. Сумського національного аграрного університету. Сер. “Економіка та менеджмент”*, 2002. – Вип. 1-2. – С.57-62. 7. Махлун Ф. *Производство и распространение знаний в США* / Ф. Махлун. – М.: Прогресс, 1966. – 462 с. 8. Asahi Hoso. *Joho sangyo ron. Information Industry Theory: Dawn of the Coming Era of the Ectodermal Industry* / Hoso Asahi, Umesao Tadao. – Tokyo: VP, 1963. – 156 p.